

KỸ NĂNG GIAO TIẾP VÀ ỨNG XỬ SỰ PHẠM CỦA GIẢNG VIÊN TRƯỜNG SĨ QUAN LỤC QUÂN 1

Phùng Thế Thịn

Khoa Binh chủng Trường Sĩ quan Lục quân 1

Tóm tắt: Bài báo phân tích vai trò và thực trạng kỹ năng giao tiếp, ứng xử sự phạm của giảng viên Trường Sĩ quan Lục quân 1. Tác giả chỉ ra những điểm mạnh và hạn chế trong phong cách sư phạm quân đội, đồng thời đề xuất các giải pháp nâng cao như đào tạo, ứng dụng công nghệ và xây dựng văn hóa giao tiếp chuẩn mực, nhằm nâng cao chất lượng đào tạo sĩ quan đáp ứng yêu cầu hiện đại hóa quân đội.

Từ khóa: giao tiếp sư phạm, ứng xử sự phạm, giảng viên quân đội, Trường Sĩ quan Lục quân 1.

PEDAGOGICAL COMMUNICATION AND BEHAVIORAL SKILLS OF LECTURERS AT MILITARY OFFICER ACADEMY NO.1

Phung The Thsin

Faculty of Military Branches, Military Officer Academy No.1

Abstract: This article analyzes the role and current status of pedagogical communication and behavioral skills among lecturers at Military Officer Academy No.1. The author highlights both strengths and limitations within the military pedagogical style and proposes improvement solutions such as training programs, technology application, and the development of a standard communication culture. These efforts aim to enhance the quality of officer training in response to the modernization needs of the military.

Keywords: pedagogical communication, pedagogical behavior, military lecturers, Military Officer Academy No.1

Nhận bài: 18/04/2025

Phản biện: 14/05/2025

Duyệt đăng: 18/05/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong môi trường sư phạm quân đội – nơi đào tạo và rèn luyện những người sĩ quan tương lai – mỗi lời nói, cử chỉ, hành vi của người giảng viên không chỉ mang tính truyền đạt tri thức mà còn là tấm gương mẫu mực về đạo đức, lối sống, phong cách quân nhân cách mạng. Đặc biệt tại Trường Sĩ quan Lục quân 1 – cái nôi đào tạo cán bộ cấp phân đội chủ lực của Quân đội nhân dân Việt Nam – kỹ năng giao tiếp và ứng xử sự phạm của giảng viên giữ vai trò đặc biệt quan trọng, vừa mang tính học thuật, vừa mang tính định hướng, giáo dục và cảm hóa.

Giao tiếp và ứng xử sự phạm không đơn thuần là quá trình trao đổi thông tin trong giảng dạy mà còn là sự thể hiện trình độ, phẩm chất, bản lĩnh và văn hóa của người thầy quân đội. Đó là sự kết hợp hài hòa giữa chuẩn mực quân sự nghiêm túc với tinh thần nhân văn, bao dung của nhà giáo, là nghệ thuật ứng xử linh hoạt nhưng kiên định, gần gũi nhưng mẫu mực, mềm dẻo nhưng vẫn giữ được nguyên tắc. Chính trong quá trình đó, giảng viên không chỉ là người truyền thụ tri thức mà còn là người truyền cảm hứng, khơi dậy động lực học tập, hun đúc lý tưởng cách mạng, góp phần hình thành bản lĩnh, phong cách, đạo đức và tác phong của người sĩ quan trong tương lai.

Trong bối cảnh toàn quân đang tích cực triển khai Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng, thực hiện

Chiến lược phát triển giáo dục và đào tạo trong Quân đội đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045, yêu cầu đối với đội ngũ giảng viên nói chung và kỹ năng giao tiếp – ứng xử sự phạm nói riêng ngày càng cao. Đồng thời, quá trình chuyển đổi số, đổi mới phương pháp giảng dạy, xây dựng môi trường học tập tích cực cũng đặt ra những đòi hỏi mới về phong cách sư phạm, về khả năng tương tác, dẫn dắt và truyền cảm hứng từ phía người giảng viên.

Xuất phát từ yêu cầu nhiệm vụ đào tạo cán bộ trong tình hình mới, việc nghiên cứu và nâng cao kỹ năng giao tiếp, ứng xử sự phạm cho giảng viên Trường Sĩ quan Lục quân 1 là một vấn đề có ý nghĩa lý luận và thực tiễn sâu sắc. Đây không chỉ là điều kiện cần để nâng cao chất lượng đào tạo, mà còn góp phần khẳng định vị thế, vai trò của nhà trường trong hệ thống học viện, nhà trường Quân đội, đáp ứng yêu cầu xây dựng Quân đội nhân dân Việt Nam cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Khái quát về kỹ năng giao tiếp và ứng xử sự phạm trong môi trường Quân đội

Giao tiếp sư phạm trong nhà trường quân đội không đơn thuần là việc trao đổi thông tin hay truyền đạt tri thức, mà đó là một quá trình tác động qua lại có chủ đích giữa giảng viên và học viên, được chi phối bởi các nguyên tắc sư phạm, chuẩn

mục đạo đức và đặc thù của môi trường quân sự. Nó bao gồm cả lời nói, cử chỉ, thái độ, cảm xúc, biểu hiện tâm lý... thể hiện tinh thần trách nhiệm, sự tận tâm và phong cách người thầy quân đội.

Ứng xử sư phạm là cách thức mà giảng viên giải quyết các tình huống nảy sinh trong quá trình giảng dạy, quản lý, giáo dục học viên, làm sao để vừa bảo đảm đúng nguyên tắc, kỷ cương quân đội, vừa mang lại hiệu quả giáo dục tích cực, tạo dựng niềm tin, sự tôn trọng và ảnh hưởng giáo dục bền vững.

Trong môi trường quân đội – nơi tính tổ chức, kỷ luật và sự chuẩn mực được đề cao tuyệt đối – kỹ năng giao tiếp và ứng xử sư phạm không chỉ là yêu cầu về nghiệp vụ sư phạm, mà còn là biểu hiện trực tiếp của phẩm chất chính trị, bản lĩnh nghề nghiệp và văn hóa quân nhân của người giảng viên. Họ không chỉ cần có tư duy khoa học, năng lực sư phạm vững vàng, trình độ chuyên môn sâu rộng mà còn phải hiểu biết tâm lý quân nhân, nhạy bén trong xử lý tình huống và có khả năng dẫn dắt học viên bằng chính nhân cách, tác phong và tinh thần trách nhiệm.

Mỗi lời nói, ánh mắt, hành vi, cử chỉ trong giao tiếp của người giảng viên đều mang giá trị giáo dục, góp phần hình thành nên phong cách quân nhân cho học viên – những sĩ quan tương lai của Quân đội nhân dân Việt Nam. Vì vậy, giao tiếp và ứng xử sư phạm trong môi trường quân đội không chỉ đòi hỏi tính chuyên nghiệp, mà còn cần đạt đến tầm nghệ thuật – nơi hội tụ giữa lý trí và tình cảm, giữa kỷ cương và sự thấu hiểu, giữa nguyên tắc và tính nhân văn sâu sắc.

2.2. Thực trạng kỹ năng giao tiếp và ứng xử sư phạm của giảng viên Trường Sĩ quan Lục quân 1

Nhìn chung, đội ngũ giảng viên của Trường Sĩ quan Lục quân 1 có phẩm chất chính trị vững vàng, giữ vững lập trường tư tưởng, cùng với tinh thần trách nhiệm cao và sự nhiệt tình, tận tụy đối với công tác giảng dạy và giáo dục. Phần lớn giảng viên luôn ý thức được tầm quan trọng của việc rèn luyện phong cách sư phạm, biết cách vận dụng linh hoạt sự kết hợp giữa tính nghiêm túc, kỷ luật đặc trưng của môi trường quân sự với sự thân thiện, gần gũi nhằm tạo dựng môi trường học tập tích cực, kích lệ tinh thần học viên.

Tuy nhiên, bên cạnh những mặt tích cực, thực tế giảng dạy vẫn còn tồn tại một số hạn chế cần được khắc phục nhằm nâng cao hơn nữa chất lượng giao tiếp và ứng xử sư phạm:

Một bộ phận nhỏ giảng viên còn thiếu linh hoạt trong cách diễn đạt và truyền tải nội dung, chưa thực sự nắm bắt sâu sắc tâm lý, nhu cầu và đặc điểm của học viên, dẫn đến cách thức giao tiếp còn khô cứng, máy móc, gây cảm giác xa cách, khó tạo sự đồng thuận và kết nối hiệu quả.

Kỹ năng xử lý các tình huống sư phạm phát sinh bất ngờ vẫn còn hạn chế. Trong một số trường hợp căng thẳng, áp lực, giảng viên chưa giữ được sự bình tĩnh cần thiết, dễ dẫn đến xảy ra những hiểu lầm, làm giảm sự tin tưởng và tạo ra khoảng cách giữa người dạy và người học.

Việc khai thác và ứng dụng các phương tiện công nghệ hỗ trợ trong giao tiếp sư phạm, đặc biệt trong bối cảnh chuyển đổi số, còn chưa được quan tâm đúng mức. Hầu hết giảng viên vẫn chủ yếu sử dụng phương pháp truyền thống, thiếu sự linh hoạt trong việc vận dụng các công cụ hiện đại như video, phần mềm tương tác, mạng nội bộ... dẫn đến hạn chế về tính tương tác và trực quan trong giảng dạy.

Những hạn chế trên cho thấy rõ nhu cầu cấp thiết phải nâng cao kỹ năng giao tiếp và ứng xử sư phạm cho giảng viên nhà trường, không chỉ để đáp ứng yêu cầu đổi mới phương pháp đào tạo mà còn để phát huy tối đa vai trò người thầy trong xây dựng môi trường giáo dục quân sự hiện đại, chuẩn mực và hiệu quả.

2.3. Những yêu cầu đối với kỹ năng giao tiếp và ứng xử sư phạm của giảng viên

Để đáp ứng yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện công tác giáo dục – đào tạo trong Quân đội, đồng thời nâng cao chất lượng nguồn nhân lực sĩ quan tương lai, đội ngũ giảng viên Trường Sĩ quan Lục quân 1 cần không ngừng rèn luyện, phát triển và hoàn thiện các kỹ năng giao tiếp, ứng xử sư phạm theo các yêu cầu trọng tâm sau:

Chính xác, mạch lạc và truyền cảm: Giảng viên cần trình bày nội dung bài giảng một cách rõ ràng, logic, khoa học, phù hợp với trình độ và đặc điểm người học. Ngôn ngữ phải chuẩn mực, dễ hiểu nhưng giàu sức thuyết phục; giọng nói truyền cảm, có nhịp điệu, cường độ và sắc thái phù hợp để giữ sự chú ý và hứng thú học viên. Thái độ khi giao tiếp vừa thân thiện, gần gũi, tạo không khí cởi mở, vừa nghiêm túc, đảm bảo tính kỷ luật và nghiêm minh của môi trường quân sự.

Tôn trọng người học: Giảng viên cần có thái độ lắng nghe chân thành, quan tâm đến ý kiến, cảm xúc và nhu cầu của học viên. Việc đánh giá năng lực, kết quả học tập phải công bằng, khách

quan; đồng thời cần biểu dương kịp thời những tiến bộ và cố gắng của học viên nhằm khích lệ tinh thần, đồng thời góp ý mang tính xây dựng, giúp học viên nhận diện và khắc phục điểm yếu.

Linh hoạt, ứng xử nhân văn: Trong quá trình giao tiếp, giảng viên phải biết điều chỉnh lời nói, cử chỉ và thái độ cho phù hợp với từng tình huống cụ thể và từng đối tượng học viên khác nhau. Cần biết kết hợp hài hòa giữa sự nghiêm khắc trong kỷ luật quân đội và sự mềm dẻo, bao dung mang tính nhân văn, tạo sự gần gũi nhưng vẫn giữ vững phong thái mẫu mực của người cán bộ, người thầy.

Gắn với đặc thù quân sự: Ngôn ngữ và hành vi giao tiếp của giảng viên phải tuân thủ nghiêm ngặt các quy định về quân phong, quân kỷ, phản ánh bản lĩnh chính trị, phẩm chất đạo đức và tác phong của người cán bộ, sĩ quan tương lai. Mỗi lời nói, cử chỉ đều phải thể hiện tính thống nhất với vai trò người chỉ huy, người lãnh đạo, góp phần xây dựng hình ảnh người sĩ quan cách mạng trong lòng học viên và xã hội.

Việc thực hiện nghiêm túc các yêu cầu trên không chỉ nâng cao hiệu quả công tác giáo dục – đào tạo mà còn góp phần xây dựng môi trường sư phạm trong Quân đội ngày càng hiện đại, nhân văn, phát huy tối đa vai trò của người giảng viên – người “truyền lửa” trên con đường đào tạo những cán bộ chỉ huy tài năng, bản lĩnh.

2.4. Một số giải pháp nâng cao kỹ năng giao tiếp và ứng xử sư phạm cho giảng viên

Để nâng cao chất lượng giao tiếp và ứng xử sư phạm của giảng viên, đáp ứng yêu cầu đổi mới và hội nhập của công tác giáo dục – đào tạo trong Quân đội, cần triển khai đồng bộ các giải pháp sau:

2.4.1. Đào tạo, bồi dưỡng nâng cao năng lực chuyên môn và kỹ năng sư phạm

Tăng cường tổ chức các lớp bồi dưỡng, tập huấn chuyên sâu về kỹ năng giao tiếp, ứng xử sư phạm theo đặc thù quân sự, chú trọng rèn luyện kỹ năng truyền đạt truyền cảm, linh hoạt, nhân văn và nghiêm túc.

Phát triển các chương trình đào tạo kết hợp giữa lý thuyết sư phạm và thực hành xử lý tình huống giao tiếp thực tế nhằm nâng cao khả năng phản ứng, ứng biến kịp thời, tránh hiểu nhầm và căng thẳng trong quá trình giảng dạy.

Khuyến khích giảng viên học hỏi kinh nghiệm từ các nhà sư phạm giỏi, các chuyên gia tâm lý, cũng như các mô hình giáo dục tiên tiến trong nước và quốc tế.

2.4.2. Thấu hiểu người học và cá nhân hóa phương pháp giao tiếp

Xây dựng cơ chế khảo sát, nắm bắt tâm lý, nhu cầu, khả năng tiếp thu và đặc điểm cá nhân của từng học viên để lựa chọn cách thức giao tiếp phù hợp, giúp tăng sự đồng thuận và hiệu quả tiếp nhận kiến thức.

Tổ chức các hoạt động ngoại khóa, tham quan, sinh hoạt tập thể nhằm tạo điều kiện cho giảng viên và học viên gần gũi, gắn kết, từ đó phát huy vai trò giao tiếp mang tính giáo dục cao.

2.4.3. Ứng dụng công nghệ thông tin và truyền thông trong giao tiếp sư phạm

Đẩy mạnh việc sử dụng các công cụ công nghệ hỗ trợ như phần mềm dạy học tương tác, video giảng dạy, hệ thống mạng nội bộ để tăng tính sinh động, trực quan và khả năng tương tác giữa giảng viên – học viên.

Khuyến khích giảng viên phát triển kỹ năng sử dụng các nền tảng số để giao tiếp, trao đổi, phản hồi kịp thời, hỗ trợ học viên ngoài giờ học truyền thống.

2.4.4. Xây dựng văn hóa sư phạm tích cực, đề cao vai trò làm gương của giảng viên

Tăng cường công tác giáo dục chính trị, tư tưởng, đạo đức nghề nghiệp cho giảng viên, nhấn mạnh vai trò mẫu mực trong giao tiếp và ứng xử.

Phát động phong trào thi đua “Giảng viên gương mẫu” trong việc xây dựng môi trường giao tiếp sư phạm thân thiện, cởi mở nhưng vẫn nghiêm túc và chuẩn mực.

Cấp ủy, chỉ huy các cấp thường xuyên kiểm tra, giám sát và hỗ trợ quá trình rèn luyện kỹ năng giao tiếp, ứng xử cho giảng viên, đồng thời xử lý kịp thời các vi phạm để giữ vững kỷ luật và uy tín nhà trường.

2.4.5. Tăng cường phản hồi, đánh giá và hoàn thiện kỹ năng thường xuyên

Thiết lập hệ thống phản hồi đa chiều từ học viên, đồng nghiệp và cấp trên về hiệu quả giao tiếp và ứng xử của giảng viên, làm cơ sở cho việc tự đánh giá và cải thiện liên tục.

Tổ chức các buổi hội thảo, trao đổi kinh nghiệm giữa các giảng viên nhằm chia sẻ bài học thực tiễn và phát triển kỹ năng nghề nghiệp.

2.4.6. Phát huy vai trò hỗ trợ, đồng hành của nhà trường và các tổ chức đoàn thể

Nhà trường cần tạo điều kiện thuận lợi về thời gian, cơ sở vật chất và tài chính để giảng viên có thể tham gia các khóa học, tập huấn nâng cao kỹ năng.

Các tổ chức công đoàn, đoàn thanh niên tích cực tham gia vào việc xây dựng môi trường giao tiếp sư phạm lành mạnh, động viên, hỗ trợ giảng viên phát triển kỹ năng mềm và tinh thần làm việc tích cực.

Những giải pháp này cần được triển khai đồng bộ, có sự phối hợp chặt chẽ giữa các cấp lãnh đạo, cán bộ quản lý và chính bản thân từng giảng viên nhằm không ngừng nâng cao chất lượng giáo dục – đào tạo, góp phần xây dựng đội ngũ sĩ quan quân đội cách mạng, chính quy, tinh nhuệ và từng bước hiện đại.

III. KẾT LUẬN

Kỹ năng giao tiếp và ứng xử sư phạm của giảng viên là một trong những yếu tố then chốt quyết định thành công của quá trình giáo dục – đào tạo trong các nhà trường quân đội, đặc biệt là tại Trường Sĩ quan Lục quân 1. Không chỉ đơn thuần là phương tiện truyền đạt kiến thức, giao tiếp sư phạm còn là cầu nối xây dựng niềm tin, hình thành nhân cách, bồi dưỡng bản lĩnh và thái độ trách nhiệm cho thế hệ sĩ quan tương lai.

Trong bối cảnh hiện đại với yêu cầu ngày càng cao về chất lượng nguồn nhân lực quân sự, việc nâng cao kỹ năng giao tiếp và ứng xử sư phạm không chỉ góp phần đổi mới phương pháp giảng dạy mà còn thúc đẩy xây dựng môi trường học tập tích cực, nhân văn và kỷ luật nghiêm minh. Điều này tạo điều kiện để học viên phát huy tối đa khả năng tư duy, sáng tạo, đồng thời phát triển toàn diện về phẩm chất chính trị, đạo đức và chuyên môn nghiệp vụ.

Việc triển khai đồng bộ các giải pháp nâng cao kỹ năng giao tiếp và ứng xử sư phạm cho giảng viên, từ đào tạo chuyên sâu, ứng dụng công nghệ đến xây dựng văn hóa sư phạm chuẩn mực, là yêu cầu cấp thiết và lâu dài. Mỗi giảng viên cần không ngừng tự rèn luyện, phát triển bản thân, đồng thời phối hợp chặt chẽ với nhà trường và các tổ chức đoàn thể để tạo nên sức mạnh tổng hợp, góp phần quan trọng vào sự nghiệp đào tạo cán bộ chỉ huy, đáp ứng tốt yêu cầu nhiệm vụ xây dựng Quân đội nhân dân Việt Nam cách mạng, chính quy, tinh nhuệ và từng bước hiện đại.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Văn Cường (2016). *Giáo dục học đại cương*, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội.
2. Nguyễn Xuân Thảo (2019). *Văn hóa sư phạm trong nhà trường quân đội*, Nxb Chính trị Quốc gia Sự thật. Hà Nội
3. Bộ Quốc phòng (2020). *Chiến lược phát triển giáo dục và đào tạo trong Quân đội nhân dân Việt Nam đến năm 2030, tầm nhìn 2045*, Nxb Quân đội nhân dân. Hà Nội